

més
LLIBRES

LA VIDA NOVA

Orhan Pamuk

Traducció de Víctor Compta

Premi Nobel de Literatura

Un dia, vaig llegir un llibre, i em va canviar la vida. Des de les primeres pàgines vaig percebre amb tanta intensitat la força del llibre, que vaig sentir que el cos se'm separava de la cadira i de la taula davant la qual estava assegut. Tanmateix, encara que tenia la impressió que el meu cos s'allunyava de mi, tot el meu ésser restava més que mai assegut a la meva cadira, davant la meva taula, i el llibre manifestava tot el seu poder, no tan sols sobre la meva ànima, sinó sobre tot el que constituïa la meva identitat. La seva influència era tan forta que em va fer l'efecte que la llum que emanava de les pàgines em saltava a la cara: el seu esclat m'encegava del tot la intel·ligència, però al mateix temps la tornava més viva. Vaig pensar que, gràcies a aquella llum, em refaria, que abandonaria els camins fressats. Vaig albirar les ombres d'una vida que encara havia de conèixer i de fer meva. Estava assegut davant la meva taula; en un racó del cap, sabia que estava assegut allà; girava els fulls i tota la meva vida canviava a mesura que llegia paraules noves, noves pàgines; em sentia tan poc preparat per a tot allò que em passaria, tan desarmat, que al cap d'un moment vaig apartar la mirada, com per protegir-me de la força que emanava d'aquelles pàgines. Llavors em vaig adonar amb terror que el món que m'envoltava s'havia transformat completament, i em va envair un sentiment de solitud desconegut fins

aleshores. Era com si em trobés tot sol en un país del qual ignorava la llengua, els costums i la geografia.

La impotència originada per aquell sentiment em va empènyer de seguida a aferrar-me encara més al llibre; era ell el que m'ensenyaria el que havia de fer en aquell país desconegut en el qual em trobava perdut, les coses en les quals podia creure, el que hi podia observar, la direcció que prendria la meua vida. Vaig continuar llegint; pàgina rere pàgina, ben bé com si estudiés una guia que m'orientaria a través d'aquella contrada inconeguda i salvatge. Tenia ganes de dir-li: «Vine a ajudar-me, ajuda'm a descobrir la nova vida sense gaires penes ni treballs». Però també sabia que aquella nova vida es construïa a partir de les paraules de la guia. La vaig llegir paraula per paraula, i al mateix temps que mirava de descobrir-hi el meu camí, m'imaginava meravellat els prodigis que em deixarien completament torbat.

Durant tota aquella estona, el llibre era damunt la taula, la llum que n'emanava em batia de ple a la cara i, tanmateix, em semblava tan familiar com els altres objectes que omplien la meua habitació. Alhora que acollia amb estupor i alegria la possibilitat d'una nova vida en aquell món nou que s'obria davant meu, m'adonava que el llibre, que m'havia canviat tan profundament la vida, en el fons era un objecte dels més comuns. Mentre el meu esperit obria l'una rere l'altra les seves portes i finestres a les meravelles i als temors del món nou que em prometien les paraules, jo tornava a pensar en l'atzar que m'havia portat a aquell llibre, però allò tan sols era una imatge

superficial que no podia anar més enllà, que restava a la superfície del meu esperit. Com si el fet de retornar a aquella imatge, a mesura que llegia el llibre, no fos sinó por. L'univers nou que m'obria el llibre era tan estrany, tan curiós i tan sorprenent, que, per tal de no perdre-m'hi del tot, jo buscava desesperadament sensacions relacionades amb el present. Perquè dintre meu s'estava instal·lant una por, la de no retrobar el món tal com l'havia deixat, si alçava el cap per fer una ullada a la meva habitació, a l'armari, al llit, o si mirava per la finestra.

Els minuts i les pàgines se succeïen. Al lluny passaven trens. Vaig sentir la meva mare que sortia i després tornava a casa; vaig escoltar el xivarri habitual de la ciutat, la campaneta del venedor de iogurt que passava per davant de la nostra porta, el bramul dels cotxes i tots aquells altres sorolls que m'eren tan familiars, i em van semblar tots desconeguts. De primer, vaig creure que plovia a bots i barrals, i després vaig distingir els crits de les nenes que saltaven a corda. Em va fer l'efecte que el cel s'asserenava, i llavors vaig sentir batre les gotes de pluja contra els vidres de la finestra. Vaig llegir la pàgina següent, i després una altra, i d'altres, i vaig veure la llum que provenia del llindar de l'altra vida; vaig veure tot el que coneixia i tot el que ignorava; vaig veure la meva pròpia vida i el camí que em semblava que havia de prendre la meva nova vida.

A mesura que girava els fulls, un univers la presència del qual jo havia ignorat fins aleshores, que ni tan sols no m'havia imaginat, em va penetrar l'ànima i en va prendre possessió. Totes les coses que havia après, en les quals

havia cregut fins llavors, no eren més que detalls desproveïts d'interès, i van sorgir coses que ignorava d'amagatalls on s'havien refugiat fins aleshores i em van llançar senyals. Si m'haguessin preguntat de què es tractava, em fa l'efecte que hauria estat incapaç de dir-ho, tot i que continuava llegint; i és que, com més avançava en la meva lectura, més comprenia que avançava lentament per un camí sense retorn. M'adonava que s'esvaïen el meu interès i la meva curiositat per les coses que deixava enrere, però em sentia tan entusiasmat i encuriosit per la nova vida que s'obria davant meu, que tot el que existia em semblava digne d'interès. Tremolava, gronxava nerviosament les cames sota l'efecte de l'entusiasme, quan, tot d'un plegat, la profusió, la riquesa i la complexitat de totes les possibilitats es van transformar dintre meu en una mena de terror.

I paral·lelament a aquest terror, a la llum que el llibre em projectava a la cara, vaig veure habitacions atrotinades, autocars que feien disbarats, gent exhausta, lletres descolorides, poblets i vides perdudes, fantasmes. I un viatge, un viatge sense inici i sense final; només es tractava d'un viatge. I en aquell viatge, vaig veure una mirada que em seguia pertot arreu, que semblava que sorgia davant meu als llocs més inesperats i desapareixia tot seguit, i que et feia buscar-la sense parar pel fet que era tan fugaç, una mirada dolça, neta de tot pecat des de feia molt temps. Hauria volgut ser aquella mirada. Hauria volgut viure en l'univers que aquella mirada contemplava. La desitjava tan vivament, que vaig estar a punt de creure que vivia en aquell univers; ni tan sols

no calia convèncer-me'n, ja hi vivia. I, com que hi vivia, el llibre, és clar, havia de parlar de mi. I era així perquè algú ja s'havia imaginat els meus pensaments i els havia escrit.

Així vaig poder comprendre que les paraules eren ben diferents del que m'explicaven. Des del començament havia endevinat que aquell llibre havia estat escrit per a mi. Ve't aquí per què cada paraula, cada frase m'havien colpit tan profundament. Perquè jo tenia la sensació que aquell llibre havia estat escrit per a mi, i no pas perquè les idees que contenia fossin extraordinàries i les paraules resultessin enlluernadores. No vaig ser capaç d'entendre com s'havia apoderat de mi aquell sentiment, o potser ho vaig comprendre però ho vaig oblidar de seguida, just quan buscava el meu camí entre els assassinats, els accidents, les morts i els senyals perduts.

Així, a còpia de llegir i rellegir, el meu punt de vista va quedar transformat pel llibre, i el llibre i les paraules que contenia van esdevenir el meu punt de vista. Els meus ulls encecats per la llum ja no podien separar l'univers que existia en el llibre del llibre que existia en l'univers. Era com si l'únic i veritable univers, tot allò que podia existir, tots els colors, tots els objectes possibles es trobessin en el llibre i en les paraules. De manera que al llarg de la lectura, el meu esperit podia descobrir-hi totes les possibilitats amb joia i admiració. Tot el que el llibre al començament m'havia xiuxieujat, i després m'havia martellejat, imposat amb violència i audàcia –me n'adonava a mesura que avançava la lectura–, sempre havia estat enfonyat al fons de la meva ànima. El llibre havia descobert i portat a la

superfície un tresor perdut, que dormia des de feia segles al fons de les aigües, i a mi, de tot allò que descobria en les paraules, em venien ganes de dir-ne: ara, tot això em pertany. En algun moment, en les últimes pàgines, vaig estar a punt de dir que jo també hi havia pensat, en allò. Força més endavant, quan vaig trobar-me del tot atrapat en l'univers que descrivia el llibre, vaig veure la mort que sorgia en la penombra de l'alba, radiant com un àngel: la meva pròpia mort.

De sobte vaig comprendre que la meua vida s'havia enriquit més del que m'hauria pogut imaginar mai. En aquell moment, la meua única por va passar a ser la possibilitat de ser lluny del llibre; quan mirava els objectes que m'envoltaven, la meua habitació o el carrer, ja no tenia por de no trobar-hi el que m'explicava el llibre. Agafant el llibre amb les dues mans, flairava l'olor de tinta i de paper que emanava de les pàgines, ben igual que ho feia en la meua infància quan acabava un àlbum d'historietes il·lustrades. Era exactament la mateixa olor.

Em vaig aixecar i, igual que ho feia quan era petit, vaig anar cap a la finestra per mirar al carrer, amb el front enganxat al vidre fred. El camió que, cinc hores abans, en el moment en què jo havia posat el llibre damunt la taula i havia començat a llegir, havia aparcat a l'altra banda del carrer, havia desaparegut. La seva càrrega d'armaris, taules feixugues, prestatgeries, caixes de cartó i llums de peu havia estat descarregada. Una família s'havia instal·lat al pis buit de l'immoble de davant del nostre. Com que les finestres encara no tenien cortines, jo podia veure, a la

claror d'una bombeta nua, una parella d'una certa edat, el pare i la mare, i els fills, un noi de la meua edat i una noia; sopaven davant la tele. La noia tenia els cabells de color castany clar; la pantalla de la tele era verda.

Vaig observar els nostres nous veïns una bona estona i allò em va produir un cert plaer, potser perquè eren nous; tenia la impressió que allò em protegia de no sé què. No volia afrontar la transformació radical de l'univers que m'era familiar, i tanmateix havia entès molt bé que els carrers ja no eren els mateixos, que la meua habitació ja no era la mateixa, que la meua mare i els meus amics ja no eren els mateixos. Devia haver-hi en ells una hostilitat latent, alguna cosa amenaçadora, espantosa, que no era capaç d'identificar. Em vaig apartar de la finestra, però no vaig acabar de decidir-me a tornar al llibre, que em reclamava. La cosa que m'havia capgirat la vida m'esperava damunt la taula, darrere meu. Per més que li donés l'esquena, el començament de tot plegat era allà, entre les línies del llibre i jo; havia d'enfilar aquella nova via.

En un moment determinat, la idea de veure'm arrencat de la meua vida anterior degué semblar-me esfeïdora, sens dubte, ja que, com tots aquells l'existència dels quals ha canviat irremeiablement de resultes d'una catàstrofe, vaig intentar retrobar la pau imaginant-me que la meua vida reprendria el seu curs, que l'accident o la desgràcia, la cosa terrible que em passava, no tenia res a veure amb la realitat. Però sentia amb tanta força dintre meu la presència d'aquell llibre, encara obert damunt la taula davant meu, que ni tan sols no vaig poder

imaginar-me com podria, la meva vida, tornar a ser igual que abans.

Amb el mateix estat d'ànim, vaig sortir de l'habitació quan la meva mare em va cridar; vaig seure a taula amb la incomoditat del novici que mira d'acostumar-se a un món nou. La tele estava encesa. Damunt la taula hi havia patates farcides de carn picada, porros amb oli, amanida i pomes. La meva mare em va parlar dels nous veïns, els que acabaven de mudar-se a l'altre costat del carrer, i em va felicitar perquè havia treballat tant tota la tarda, bravo! També em va parlar de les compres que havia fet sota la pluja, de les informacions de la tele i del presentador d'aquelles informacions. Jo m'estimava molt la meva mare; era una dona guapa, distingida, dotada i comprensiva, i em sentia culpable pel fet d'haver llegit aquell llibre i haver penetrat en un món diferent del seu.

Si aquell llibre hagués estat escrit per a tothom, em deia jo, la vida no hauria pogut continuar escolant-se així, lenta i despreocupada. D'altra banda, la idea que aquell llibre hagués estat escrit només per a mi no podia pas semblar lògica a un estudiant de l'Escola d'Enginyers racional com jo. En aquelles condicions, com podia continuar sent com sempre, la vida? Em va fer por reconèixer que aquell llibre podia ser un misteri concebut només per a mi. Més tard, vaig voler ajudar la meva mare a rentar els plats, per tal que el contacte amb ella pogués retornar al present el món que jo portava a dintre.

—No, no, deixa'm fer a mi, fill —em va dir.

Em vaig mirar la tele una estona. Potser aconseguiria introduir-me en l'univers de la pantalla; també podia clavar una puntada de peu a l'aparell. Però allò que mirava era la nostra tele, la que ens miràvem a casa, una mena de llum, una mena de divinitat. Em vaig posar la jaqueta i les sabates.

–Surto a fer un volt.

–Trigaràs gaire a tornar? –em va preguntar la meva mare–. T'espero?

–No m'esperis. T'adormiràs un altre cop davant la tele.

–Has apagat el llum de la teva habitació?

Vaig sortir i em vaig trobar caminant pel meu barri, aquell en què vivia des de feia vint-i-dos anys, pels carrers de la meva infància, ben igual que si m'aventurés per uns carrers perillosos d'una ciutat estrangera. Vaig sentir a la cara el fred humit de desembre com si es tractés d'una brisa, i vaig pensar que potser algunes coses havien passat del món antic al nou, que potser me n'adonaria caminant pels carrers, per les voreres que havien construït la meva vida. Em van venir ganes de córrer.

Avançava a pas viu, fregant les parets dels carrers foscos, evitant els enormes cubells d'escombraries i els bassals d'aigua, i vaig veure que a cada pas es materialitzava un món nou. A simple vista, els plàtans i els oms eren els de la meva infància, però la força dels records i les associacions d'idees que m'hi unien havien desaparegut. Aquells arbres cosecats, aquelles cases de dues plantes que m'eren tan familiars, aquells edificis amb la façana ennegrida, la construcció dels quals jo havia pogut seguir

en la meva infància, des dels fonaments i els pous de calç fins a les teules dels teulats, i on més endavant havia jugat amb nous amics, ara me'ls mirava, ja no com fragments inalienables de la meua vida, sinó com si fossin fotos, unes fotos que jo havia oblidat quan i on havien estat fetes: en reconeixia les siluetes, les finestres il·luminades, els arbres dels jardins, les lletres i els signes de les portes d'entrada, però ja no hi percebia la força que exerceixen les coses conegudes. El meu univers d'antany m'envoltava pertot arreu, a tots els carrers: eren els aparadors d'adrogueries familiars, els llums encara encesos a la fleca de la plaça de l'estació d'Erenköy, les cistelles davant la botiga de fruites i verdures, els carretons, la pastisseria La vida, els camions atrotinats, els tendals i les cares tristes i cansades. Tanmateix, per totes aquelles ombres que tremolejaven sota les llums nocturnes, una part del meu cor –allà on portava el llibre, com qui dissimula un pecat– no hi sentia sinó indiferència. Volia fugir de tots aquells carrers tan familiars, de la melancolia dels arbres banyats de pluja, de les lletres de neó que es reflectien en els bassals d'aigua de damunt l'asfalt, i de les voreres, els llums de la carnisseria i l'adrogueria. Va bufar un vent suau, van caure gotes d'aigua dels arbres, vaig sentir un retronys i vaig decidir que el llibre era un misteri destinat a mi. Em va venir por, necessitava parlar amb algú.

A la plaça de l'Estació, em vaig acostar al cafè dels Joves, on alguns amics meus del barri encara es trobaven per jugar a cartes o per veure un partit de futbol televisat; s'hi citaven sovint, i no en sortien fins al cap d'un grapat

d'hores. En una taula del fons de la sala, un estudiant, que treballava a la sabateria del seu pare, i un amic del barri, que jugava a futbol en un club d'aficionats, xerraven a la claror de les llums blanques i negres que projectava la tele. Davant d'ells, hi vaig veure uns diaris els fulls dels quals s'havien desgrapat a força de ser llegits, dos gots de te, cigarrets i una botella de cervesa que devien haver comprat a ca l'adroguer i devien haver amagat sota una cadira. Tenia ganes d'enraonar amb algú, llargament, potser durant hores, però de seguida vaig comprendre que no podria pas fer-ho amb ells. Per un instant, em va envair una tristesa que va estar a punt de fer-me vessar llàgrimes, però em vaig refer amb dignitat: aquells als quals tenia intenció d'obrir el meu cor, d'ara endavant hauria de triar-los entre els qui ja vivien en l'univers del llibre.

De manera que gairebé em vaig arribar a convèncer que era l'amo i senyor del meu futur, però també sabia que era el llibre el que em posseïa. No tan sols havia penetrat tot el meu ésser com un secret i un pecat, sinó que també m'havia portat a aquella impossibilitat de parlar que s'experimenta en els somnis. On eren els que se m'assemblaven, aquells amb qui podria comunicar-me? On era el país on podria trobar el somni que sol·licitava el meu cor? On eren els que havien llegit el llibre?

Vaig travessar la via del tren, vaig ficar-me per carrers, vaig aixafar sota els peus la fullaraca enganxada a l'asfalt. De sobte em va envair un profund optimisme: si pogués continuar caminant així, molt de pressa, sense aturar-me, si pogués emprendre viatges, podria arribar a

l'univers del llibre, em semblava. La nova vida, les dèbils lluors de la qual parpellejaven dins el meu cor, es trobava en un indret llunyà, en una contrada inaccessible, potser. Però jo intuïa que m'hi acostaria mentre seguís movent-me, que almenys podria deixar enrere la meua antiga vida.

Quan vaig arribar a la vora del mar, em va sorprendre molt veure les aigües tan negres. Per què no m'havia fixat mai que, de nit, el mar esdevenia tan fosc, tan feréstec, implacable? Era com si els objectes tinguessin un llenguatge propi i jo el comencés a entendre una miqueta en el silenci provisional al qual m'havia arrossegat el llibre. Tot d'un plegat vaig sentir dintre meu el pes de la mar, que es balancejava suaument, i va ser ben bé com el sentiment de la meua mort irrevocable que m'havia envaït en llegir el llibre; però aquell no era pas el sentiment de «s'ha acabat tot» que deu inspirar la mort, era més aviat la curiositat, l'emoció del qui emprèn una nova vida.

Vaig passejar una bona estona per la platja. Quan era petit, hi veníem amb els amics del barri, després de les tempestes de vent del sud, a furetejar entre les llaunes de conserva buides, les pilotes, les botelles, les sandàlies desaparellades, les agulles d'estendre, les bombetes i les nines de plàstic que la mar havia llançat a la sorra, a la recerca de no sabíem ben bé què, d'un indici que ens portaria a un tresor, d'un objecte desconegut o simplement nou i brillant. Per un instant, em va semblar que si els meus ulls, il·luminats per la llum del llibre, podien trobar i examinar un element qualsevol pertanyent al

meu antic univers, la meua mirada podria transformar-lo en l'objecte màgic que buscàvem a l'època de la meua infància. Al mateix temps, però, la sensació que el llibre m'havia deixat tot sol al món es va apoderar de mi amb tanta violència que vaig pensar que la mar fosca s'inflaria de sobte i m'engoliria.

Esverat, em vaig tornar a posar a caminar molt de pressa, no pas per veure si es concretava un món nou a cada pas, sinó per ser de nou a la meua habitació, tot sol amb el llibre. Gairebé corria, i començava a veure'm com un ésser nascut de la llum que sorgia del llibre. Això em tranquil·litzava.

El meu pare tenia un molt bon amic de la seva edat, que, com ell, va ser funcionari de la Companyia Nacional de Ferrocarrils durant anys i que fins i tot va assolir el grau d'inspector. Escrivia articles, tots ells sobre la passió pel tren, per a la revista que publicava la Companyia. També escrivia llibres per a infants, que ell mateix il·lustrava i que apareixien en la col·lecció «Noves aventures per a infants». A l'època en què jo llegia els llibres que l'Oncle Rifki m'havia regalat, sovint corria cap a casa per sumir-me de nou en la lectura de *Pertev i Peter* o *Kamer a Amèrica*. Però aquells llibres per a infants sempre tenien una última pàgina, on apareixia la paraula «FI», com al cinema, i quan jo llegia aquelles dues lletres, no tan sols havia arribat al límit de la contrada on m'hauria agradat tant quedar-me, sinó que també comprenia amb dolor i tristesa que aquell univers màgic era el fruit de la imaginació de l'Oncle Rifki, ferroviari. En canvi, tot

era veritat en el llibre que m'afanyava a anar a rellegir, ho sabia. Per això portava aquell llibre dintre meu, per això els carrers molls de pluja que recorria a pas viu no eren reals, no eren més que una part d'uns deures que havia de fer a casa, uns deures enutjosos, que m'havien imposat per castigar-me. Perquè el llibre, em semblava, em donava la resposta a la pregunta que em feia sobre la meva existència.

Havia travessat la via del tren, i passava per davant de la mesquita quan vaig estar a punt de ficar-me en un bassal; vaig fer un saltet, em vaig entrebancar i vaig acabar estès damunt l'asfalt cobert de fang.

M'havia aixecat i reprenia el meu camí quan un vell barbut em va dir:

–Has estat a punt de fer una mala caiguda, fill! Estàs bé?

–No gens –vaig dir–. Ahir va morir el meu pare. L'hem enterrat avui. Era un porc, no feia més que beure i pegava a la meva mare. No ens volia aquí. Durant anys, jo he viscut a la Vella Vinya.

La Vella Vinya. D'on m'havia vingut la idea de parlar d'aquella ciutat? El vell potser s'adonava que li explicava boles, però tot d'un plegat em vaig sentir d'allò més maliciós. Era a causa de les mentides que havia deixat anar, a causa del llibre o simplement a causa de la cara d'estupefacció de l'home? No ho sé pas. Però vaig pensar: «No tinguis por, continua! Aquell món, el del llibre, és el món real». I tanmateix, tenia por...

Per què?

Perquè havia sentit a parlar de les desgràcies que aclaparaven persones com jo a les quals la lectura d'un sol llibre els havia capgirat la vida. Coneixia la història de païos que, després de llegir en una nit un llibre titulat *Els principis fonamentals de la filosofia* i haver-ne aprovat totes i cadascuna de les paraules, l'endemà corrien a afiliar-se a l'Avantguarda proletària i revolucionària, els enxampaven en una batuda tres dies més tard i passaven deu anys de la seva vida a la presó. O bé la d'altres que, després de llegir un llibre com ara *L'islam i la nova moral* o *La traïció de l'occidentalització*, oblidaven en una nit el camí de la taverna i prenien el de la mesquita i es preparaven pacientment, sobre una catifa glacial i enmig de flaires d'aigua de roses, per a la mort que els sobrevindria cinquanta anys més tard. També havia conegut gent que es deixava seduir per llibres amb títols com ara *La llibertat d'estimar* o *M'he descobert a mi mateix*. Se'n trobaven sobretot entre els qui creuen en la influència dels signes del zodíac, però ells també afirmaven de bona fe: «Aquest llibre m'ha canviat del tot la vida en una nit!».

En realitat, no pensava pas en el lamentable espectacle d'aquelles transformacions; tenia por de la solitud. Tenia por d'haver malinterpretat el llibre, cosa que era molt possible en un idiota com jo; de no poder aprofundir en les coses, o bé, al contrari, d'aprofundir-hi massa; vull dir: de no poder ser com tothom, de tornar-me boig d'amor, o de descobrir els misteris de l'univers i fer el ridícul passant-me la vida explicant-la a gent que no té gens de ganes de conèixer-la, d'anar a parar a la presó, de

fer la impressió d'estar tocat de l'ala, d'acabar per comprendre que en definitiva el món és bastant més cruel del que jo m'imaginava i de no aconseguir que m'estimin les noies guapes. Perquè, si el que hi ha escrit als llibres era veritat, si la vida era tal com jo l'havia llegida en aquell llibre, si era possible un món així, per què la gent encara anava a la mesquita, o passaven l'estona xerrant o dormisquejant als cafès?, per què en aquella hora, cada vespre, s'instal·laven davant la tele per tal de no morir-se d'avorriment? Allò era incompreensible. I no tiraven del tot les cortines, per si de cas al carrer passava alguna cosa tan interessant com les de la tele, un cotxe circulant a tota velocitat, per exemple, o un cavall que renillés, o bé un borratxo cridant.

Ja no sé quant temps va transcórrer abans que m'adonés que aquell pis, situat a la primera planta, del qual feia una bona estona que contemplava l'interior entre les cortines entreobertes, era el de l'Oncle Rifki, del ferrocarril. Potser me n'havia adonat sense saber-ho; el vespre del dia que la meua vida es veuria del tot transformada a causa d'un llibre, potser allò era una salutació que jo li enviava instintivament. Em va venir un estrany desig, el de tornar a veure una vegada més els objectes i els mobles que havia vist en aquella casa, les darreres vegades que havíem anat a veure'l, el meu pare i jo: els canaris dins la gàbia, el baròmetre a la paret, les reproduccions de locomotores curiosament emmarcades, el bufet amb les seves vitrines, la d'un costat amb una licorera, vagonets en miniatura, una sucrera de plata, una foradadora de

revisor, medalles atorgades per bons i lleials serveis als ferrocarrils; i la de l'altre costat, amb una cinquantena de llibres ben arrengrats; i, sobre el bufet, un samovar que no havia estat mai utilitzat; i, damunt la taula, un joc de cartes... Entre les cortines entreobertes, jo no veia la tele, sinó només la claror que feia.

Bruscament, amb una decisió de la qual ignorava l'origen, em vaig enfilat al muret que separava l'edifici de la voravia, i vaig veure el cap de la Tieta Ratibé, la viuda de l'Oncle Rifki, i la tele que ella es mirava. Asseguda a la butaca del seu difunt marit, en angle de quaranta-cinc graus respecte a l'aparell, amb el cap enfonsat entre les espatlles, mirava fixament la pantalla, però, en comptes de fer mitja com la meva mare, pipava amb totes les seves forces un cigarret.

L'Oncle Rifki, dels ferrocarrils, havia mort un any abans que el meu pare, el qual havia traspasat d'un atac de cor encara no feia un any, però la mort de l'Oncle Rifki no havia estat pas una mort natural. Li havien disparat, un vespre, quan es dirigia al cafè. No havien trobat l'assassí, havien parlat d'un drama de gelosia, però el meu pare no ho havia cregut mai. L'Oncle Rifki no havia deixat fills.

Ben entrada la nit, molt després que la meva mare s'hagués adormit, assegut tot encarcerat davant la meua taula, amb els ulls clavats en el llibre col·locat entre els colzes, vaig bandejar del meu esperit tot allò que identificava el barri com a meu: els llums que s'apagaven els uns darrere els altres al veïnat i a tota la ciutat, la melancolia dels carrers deserts i molls de pluja, el crit del venedor

de *boza*,¹ que feia la seva última ronda, crits de corbs inesperats en aquella hora de la nit, el tracaleig pacient dels combois de mercaderies que comencen a circular després del pas de l'últim tren de passatgers; de mica en mica ho anava oblidant tot amb emoció, i em vaig lliurar completament a la llum que emanava del llibre. Va ser així que a la fi va quedar esborrat de la meva ment tot allò que constituïa la meva vida i els meus somnis: els àpats, les portes dels cinemes, els meus companys de curs, els diaris, les botelles de gasosa, els partits de futbol, els pupitres de l'escola, els vaixells, les noies guapes, els somnis de felicitat, aquella que jo m'estimaria algun dia i que seria la meva dona, la meva taula de treball, els meus matins, els meus esmorzars, els meus bitllets d'autobús, les meves petites preocupacions, els meus deures d'estàtica, sempre entregats massa tard, els meus vells pantalons, els meus pijames, la meva cara, les meves nits, les revistes que m'ajudaven a masturbar-me, els meus cigarrets, i fins i tot el meu llit fidel, que m'esperava darrere meu, per al més segur dels oblits. I em vaig trobar errant per una contrada de llum.

---

1. *Boza*: beguda espessa i blanca, feta de mill fermentat. (Totes les notes són del traductor.)